

Multidisciplinaire Workshop Netwerk Palliatieve Zorg Maastricht-Heuvelland

'Sterven met de oorlog en andere traumatische gebeurtenissen in de laatste levensfase'

Waar gaat het over?

Veel Nederlanders die in de laatste fase van hun leven zijn, hebben bewust de oorlog beleefd. Een aantal van hen heeft traumatische gebeurtenissen meegemaakt. Bij het verouderingsproces kan de oorlog in verhevigde mate terugkomen. Herinneringen aan, en gevoelens van deze gebeurtenissen, die lang onderdrukt konden worden, dringen zich ongewild op. Voor betrokkene zelf en voor de omgeving is dit soms moeilijk te begrijpen.

Bij het stervensproces kunnen nog gevoelens en herinneringen aan de oorlog geactiveerd worden. De existentiële angst van doodsdreiging kan door de naderende dood getriggerd worden, evenals de onmacht volstrekt overgeleverd te zijn. Allerlei situaties of gebeurtenissen uit de directe omgeving kunnen aanleiding zijn tot veel spanningen, verdriet, angst en woede, depressiviteit of extreme geagiteerdheid.

Traumatische gebeurtenissen beperken zich echter niet tot oorlog, al is dat wel het startpunt in deze workshop. Ook ervaringen als bv. huiselijk geweld, incest, vredesmissies, vervolging (denk aan vluchtelingen) kunnen gelijke effecten hebben.

Wat levert de workshop op?

Deelnemers krijgen inzicht in de late gevolgen van (oorlogs)trauma's bij het stervensproces, en krijgen handreikingen aangeboden hoe om te gaan met iemand in de terminale fase van zijn leven, wanneer traumatische herinneringen opspelen.

Inhoudsdeskundige	Josée Netten Beleidsonderzoeker/-adviseur (psychologe, cultureel antropologe) en trainer ARQ Kenniscentrum Oorlog, Vervolging en Geweld Algemeen secretaris Stichting 1940-1945
Datum/tijd	Maandag 16 juni van 13.00 – 16.00 uur
Locatie	MUMC+, Lambert van Kleefstoren, S.N2.010 (Vergaderzaal 0.01)
Doelgroep	Professionele zorgverleners van alle disciplines betrokken bij palliatieve zorg in de regio Maastricht-Heuvelland
Groepsgrootte	Minimaal 10, maximaal 15
Kosten	Er zijn géén kosten verbonden aan deze nascholing.
Programma	12.30 uur Ontvangst met koffie/thee 13.00 uur Inleiding waarin wordt ingegaan op sterven met de oorlog of andere trauma's en op de betekenis hiervan voor betrokkenen en het gezin.

Ook wordt het aspect belicht hoe de eigen achtergrond van de professional eventueel mee kan resoneren met die van de patiënt. Met behulp van casuïstiek wordt vervolgens besproken wat adequate reacties van de professionele zorgverleners zijn als deze problematiek opspeelt in de terminale fase.

16.00 uur Afsluiting

Informatie

Voor informatie kunt u contact opnemen met:

Veron Schrijnemaekers (veron.schrijnemaekers@mumc.nl) of

Liesbeth van Hoef (liesbeth.van.hoef@mumc.nl)

Let op

- **In verband met het maximale aantal van 15 deelnemers stellen we het zeer op prijs als u zich bij onverhoopte verhindering tijdig afmeldt, zodat een ander uw plaats kan innemen.**
- **Bij grote belangstelling wordt gekeken of de workshop op een ander moment opnieuw aangeboden kan worden.**